

Ενότητα 43: Η Ελλάδα του Μεσοπολέμου.

Η δικτατορία της 4^{ης} Αυγούστου 1936

Μπακάλης Κώστας (history-logotexnia.blogspot.com)

□ **Αλέξανδρος Παπαναστασίου**
στην παρέλαση της 25^{ης} Μαρτίου 1924

Η Β' ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ (1924)

- Πολλοί απέδιδαν ευθύνες στη **μοναρχία** για την ήττα στον μικρασιατικό πόλεμο και την καταστροφή.
- Έτσι, τέθηκε ξανά το ζήτημα του πολιτεύματος.
- **Αλέξανδρος Παπαναστασίου** (πρωθυπουργός από το 1923): προτείνει αβασίλευτη δημοκρατία
- 25 Μαρτίου 1924: η Βουλή ανακηρύσσει με ψήφισμα τη Δημοκρατία
- 13 Απριλίου 1924: Δημοψήφισμα επικυρώνει την απόφαση.
- Έτσι, ανακηρύχθηκε η **Β' Ελληνική Δημοκρατία**

▲ Ιανουάριος 1924. Ο βασιλιάς Γεώργιος Β' και η σύζυγός του Ελισσάβετ αναχωρούν από την Ελλάδα.

[Η Εθνοσυνέλευση] κηρύσσει οριστικά έκπτωτη τη δυναστεία των Γλίξμπουργκ, όλα τα μέλη της δεν έχουν κανένα δικαίωμα στο θρόνο και στην ελληνική ιθαγένεια και τους απαγορεύει να μένουν στην Ελλάδα. Αποφασίζει να γίνει η Ελλάδα κοινοβουλευτική δημοκρατία, με τον όρο ότι αυτή η απόφαση θα εγκριθεί με δημοψήφισμα [...]. Επιτρέπει την [...] απαλλοτρίωση των κτημάτων [...] της έκπτωτης δυναστείας. Κτήματα που δόθηκαν στα μέλη της [...] περνούν αυτόματα στο δημόσιο [=ελληνικό κράτος] [...], χωρίς καμιά αποζημίωση.

*Δ' Συντακτική Εθνοσυνέλευση της Ελλάδας, 25 Μαρτίου 1924
Απόδοση στη σύγχρονη γλώσσα*

- *Οι κάλπες του δημοψηφίσματος του 1924. Αφού η ελληνική βουλή κατάργησε τη βασιλεία, έγινε δημοψήφισμα που επικύρωσε την απόφαση αυτή με μεγάλη πλειοψηφία.*

A' περίοδος
Αβασίλευτης
Δημοκρατίας

1828-1832

B' περίοδος
Αβασίλευτης
Δημοκρατίας

1924-1935

Γ' περίοδος
Αβασίλευτης
Δημοκρατίας

**1974 έως
σήμερα**

▲ Πανηγυρισμοί για την ανακήρυξη της δημοκρατίας, Αθήνα, 25 Μαρτίου 1924.

► Ο ναύαρχος
Πάυλος
Κουντουριώτης
(1855-1935) έγινε ο
πρώτος πρόεδρος
της Ελληνικής
Δημοκρατίας
(1924).

Ο Αλέξανδρος Παπαναστασίου υπερασπίζεται την αβασίλευτη δημοκρατία

Η Δημοκρατία είναι το φυσικόν και ευτυχές τέρμα ενός μακρού εσωτερικού αγώνος τον οποίον κατέστησεν αναπότρεπτον η καταπάτησις των λαϊκών ελευθεριών, η αθέτησις των διεθνών μας υποχρεώσεων, η περιφρόνησις των εθνικών δικαίων. Κύρια πηγή των κακών τούτων, τα οποία απέληξαν εις την εθνικήν συμφοράν, υπήρξαν η αθέμιτος εκμετάλλευσις του βασιλικού θεσμού, θεσμού απηρχαιωμένου, εις τον οποίον επί πλέον εδόθη μεσαιωνικόν περιεχόμενον. Με την Δημοκρατίαν αποδίδεται η Ελλάς εις τους Έλληνας, ασφαρίζονται αι ελευθερίαι των, ικανοποιείται η τιμή του περιφρονηθέντος Έθνους και επιβάλλεται εις όλους ως υπέρτατος νόμος η υποταγή ενός εκάστου εις την σωτηρίαν, εις το συμφέρον του συνόλου. Προγραμματικές δηλώσεις του πρωθυπουργού Αλέξανδρου Παπαναστασίου, 24 Μαρτίου 1924.

Πηγή: Αλ. Παπαναστασίου, Μελέτες, λόγοι, άρθρα, σ. 381.

Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1924-1928

Νέο πολίτευμα ευάλωτο ⇒ επικρατεί κυβερνητική αστάθεια.

Διάφοροι στρατιωτικοί εκδήλωναν
ανοιχτά προτίμηση σε **αυταρχικές,**
δικτατορικές λύσεις.

Παράλληλα,
ενισχύεται το
εργατικό κίνημα:

1918: ιδρύονται
*Γενική
Συννομοσπονδία
Εργατών Ελλάδος*
(ΓΣΕΕ)

το *Σοσιαλιστικό
Εργατικό Κόμμα
Ελλάδος* (ΣΕΚΕ)

1924
μετονομάστηκε σε
*Κομμουνιστικό
Κόμμα Ελλάδος*
(ΚΚΕ)

Το εργατικό κίνημα στην Ελλάδα κατά τον Μεσοπόλεμο

Στις παραμονές και τα πρώτα χρόνια από την ίδρυση της ΓΣΕΕ, το κύριο χαρακτηριστικό του συνδικαλιστικού κινήματος ήταν αφενός η επέκτασή του σε νέους κλάδους και η αριθμητική του ανάπτυξη, και αφετέρου η δυσανάλογα αδύναμη οργανωτική του μορφή. Η ΓΣΕΕ, ως τριτοβάθμια οργάνωση του συνδικαλιστικού κινήματος, δεν προήλθε ως φυσικό επακόλουθο και επιστέγασμα της ανάπτυξης των δύο προηγούμενων βαθμίδων. Από την άποψη αυτή ήταν μετέωρη – αισθανόταν περισσότερο τους ανέμους που έπνεαν στις κορυφές της πολιτικής παρά τους κραδασμούς της βάσης. Η συμμετοχή όμως των αρχέγονων ελληνικών σωματείων στην ίδρυση μιας εθνικής συννομοσπονδίας είχε και μια άλλη σημασία: Οι εργάτες αυτοί αναγνώριζαν τον εαυτό τους όχι με κριτήριο το επάγγελμά τους αλλά με έναν όρο που εμπεριείχε την πολιτική του χρήση. Αναγνωρίζονταν ως ιδιαίτερη τάξη. Α. Λιάκος, Εργασία και πολιτική στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου, Ίδρυμα Έρευνας και Παιδείας της Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος, Αθήνα 1993, σ. 105

▲ Κεραμικός.
Εργάτριες σε εργοστάσιο.

Γελοιογραφία, τέλη δεκαετίας 1920

▲ Φωτογραφία από το ιδρυτικό συνέδριο του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος Ελλάδας (1919). Το 1924 άλλαξε όνομα και έγινε το Κομμουνιστικό Κόμμα της Ελλάδας (ΚΚΕ).

► Ο Ριζοσπάστης, η εφημερίδα του Κομμουνιστικού Κόμματος της Ελλάδας. 1927.

1925: Θεόδωρος Πάγκαλος επέβαλε δικτατορία.

Κοινή αντίθεση όλων
των κομμάτων,

οδήγησαν σύντομα σε
ανατροπή από τον
Γεώργιο Κονδύλη.

καταστροφική
διαχείριση οικονομίας &
εξωτερικής πολιτικής,

- 1927: Προκηρύσσει εκλογές ⇒ οικουμενική κυβέρνηση (εκτός **ΚΚΕ**).
- Νέα κυβέρνηση εισηγήθηκε ψήφιση νέου δημοκρατικού συντάγματος (1927).

□ Δικτατορία Θόδωρου Πάγκαλου:
Μέτρα κατά της κοντής φούστας

Γ. BENIZEΛΙΚΗ ΤΕΤΡΑΕΤΙΑ

1928-1932

❑ Εκλογές 1928: πλειοψηφία *Κόμματος Φιλελευθέρων* – Βενιζέλος
πρωθυπουργός

► 17 Οκτωβρίου 1928. Ο
Ελευθέριος Βενιζέλος
διαβάζει τις προγραμματικές
του δηλώσεις στη Βουλή.

Άξονες προγράμματος

οικονομική
ανάπτυξη,

εδραίωση
δημοκρατίας,

εκπαιδευτική μεταρρύθμιση

ενίσχυση
υποχρεωτικής
α/βάθμιας &
τεχνικής-
επαγγελματικής
εκπαίδευσης

εισαγωγή
δημοτικής γλώσσας
στα γυμνάσια,
κατασκευή νέων
σχολείων

εξωτερική πολιτική:

προσέγγιση
γειτονικών
χωρών

1930: υπογραφή
ελληνοτουρκικού
συμφώνου
φιλίας.

▲ «Το υπουργικό συμβούλιο του 1928», σατιρικό σκίτσο που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα Πρωία. 4 Νοεμβρίου 1928.

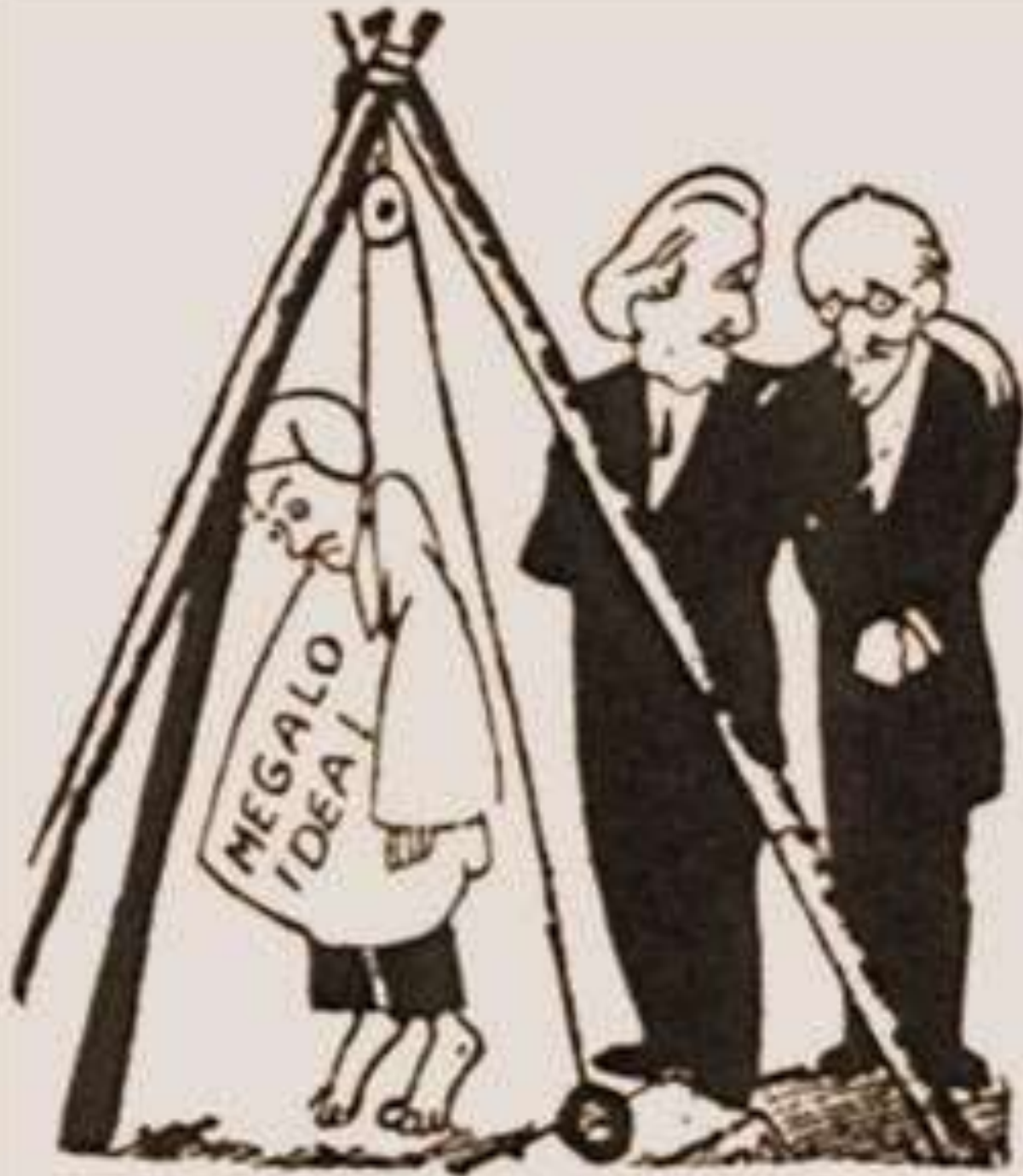

► 29 Οκτωβρίου 1930:
Συνάντηση Βενιζέλου – Κεμάλ Ατατούρκ

▲ Άφιξη Ισμέτ Ινονού.
Διακρίνεται ο Βενιζέλος κι η γυναίκα του

► Υπογραφή
ελληνοτουρκικής φιλίας

❑ 1929 ψηφίζεται το «Ιδιώνυμο»:

Νόμος που έδινε στο κράτος την εξουσία να τιμωρεί με συλλήψεις ή απολύσεις οποιονδήποτε θεωρούσε

- ότι προωθούσε «ιδέες που υποστήριζαν τη βίαιη ανατροπή της κοινωνικής τάξης».

Με τη διάταξη αυτή νομιμοποιήθηκαν οι διώξεις εναντίον των κομμουνιστών και όσων συμμετείχαν σε κοινωνικούς αγώνες.

- Παρόμοιοι νόμοι και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, με σκοπό να ανακόψουν τη διάδοση των σοσιαλιστικών ιδεών.

Ο νόμος 4229 τέθηκε σε ισχύ στις 25 Ιουλίου 1929. Πιο γνωστός ως «ιδιώνυμο», εφαρμόστηκε με ιδιαίτερη αυστηρότητα ως το 1936, οπότε αντικαταστάθηκε από έναν πολύ πιο αυστηρό νόμο, που εκδόθηκε από τη δικτατορία της 4ης Αυγούστου. [...]

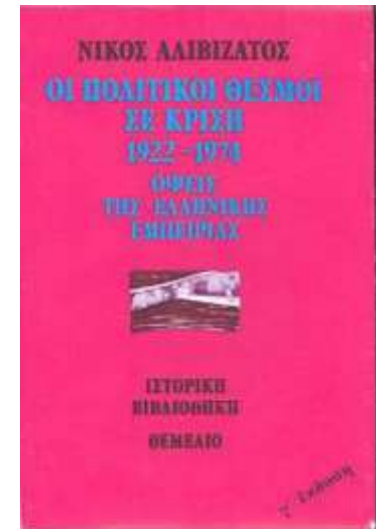
Αυτό το έκτακτο νομοθετικό οπλοστάσιο στράφηκε, κατά πρώτο λόγο, κατά της επέκτασης του εργατικού κινήματος. Όπως, πράγματι, συνάγεται από τα επίσημα στατιστικά στοιχεία, πάνω από 60% των ατόμων που καταδικάστηκαν από το 1929 ως το 1937 για εγκλήματα κατά της ασφάλειας του Κράτους και με το «ιδιώνυμο» ανήκε στην εργατική τάξη. [...]

[...] Ο πρωταρχικός στόχος αυτού του χωρίς προηγούμενο στην ιστορία της σύγχρονης Ελλάδας διωγμού –κι αυτό όχι τόσο εξαιτίας της αυστηρότητας των ποινών που επιβάλλονταν, όσο εξαιτίας της έκτασης που πήρε– ήταν, περισσότερο από την καταστολή συγκεκριμένων πράξεων, η δίωξη για συμμετοχή ή ένταξη σε συνδικαλιστικές οργανώσεις ή σε κόμματα της Αριστεράς, δηλαδή αποκλειστικά σχεδόν εξαιτίας της πολιτικής ιδεολογίας των διωκόμενων, που δήθεν αποτελούσε απειλή για την καθεστηκυία κοινωνική τάξη.

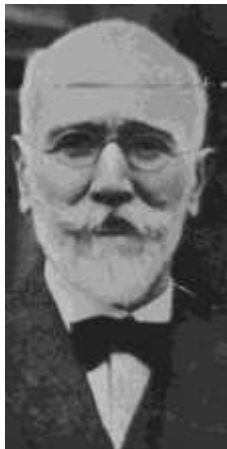
Ν. Αλιβιζάτος, *Οι πολιτικοί θεσμοί σε κρίση (1922-1974)*, Θεμέλιο, Αθήνα 1983, σ. 352-361.

◀ «Οι απεργοί», πίνακας του ζωγράφου Διαμαντή Διαμαντόπουλου (1914–1995). Ο Διαμαντόπουλος, που στρατεύτηκε στην Αριστερά, ζωγραφίζει κυρίως ανθρώπινες μορφές, συχνά εργάτες.

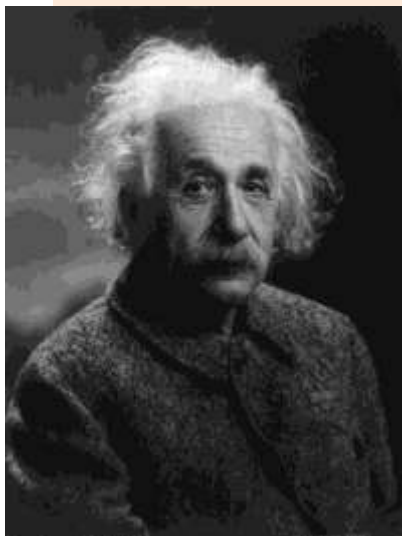
«Το νομοσχέδιον δεν επιδιώκει να διώξη τον κομμουνισμόν ως ιδέαν, αλλά τη Γ' Διεθνή και τας μπολσεβικικάς αρχάς αυτής, αίτινες απέχουν πολύ του ιδεώδους κομμουνισμού. Το νομοσχέδιον επιδιώκει τη δίωξιν των οπαδών της Γ' Διεθνούς. Δε δυνάμεθα να διώξωμεν τον κομμουνισμόν, διότι και ο Χριστός υπήρξε κήρυξ της ιδέας αυτής. Ο Χριστός διεκήρυξε πρώτος τον κομμουνισμόν, αλλά από την υψηλήν ιδεολογίαν του κομμουνισμού μέχρι των ανατρεπτικών ενεργειών των ανθρώπων της Μόσχας, υπάρχει διαφορά»

Αντικομμουνιστικές αφίσες, Γενική Δ/ση Τύπου, δεκ. 1930

ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΟΥ ΙΔΙΩΝΥΜΟΥ

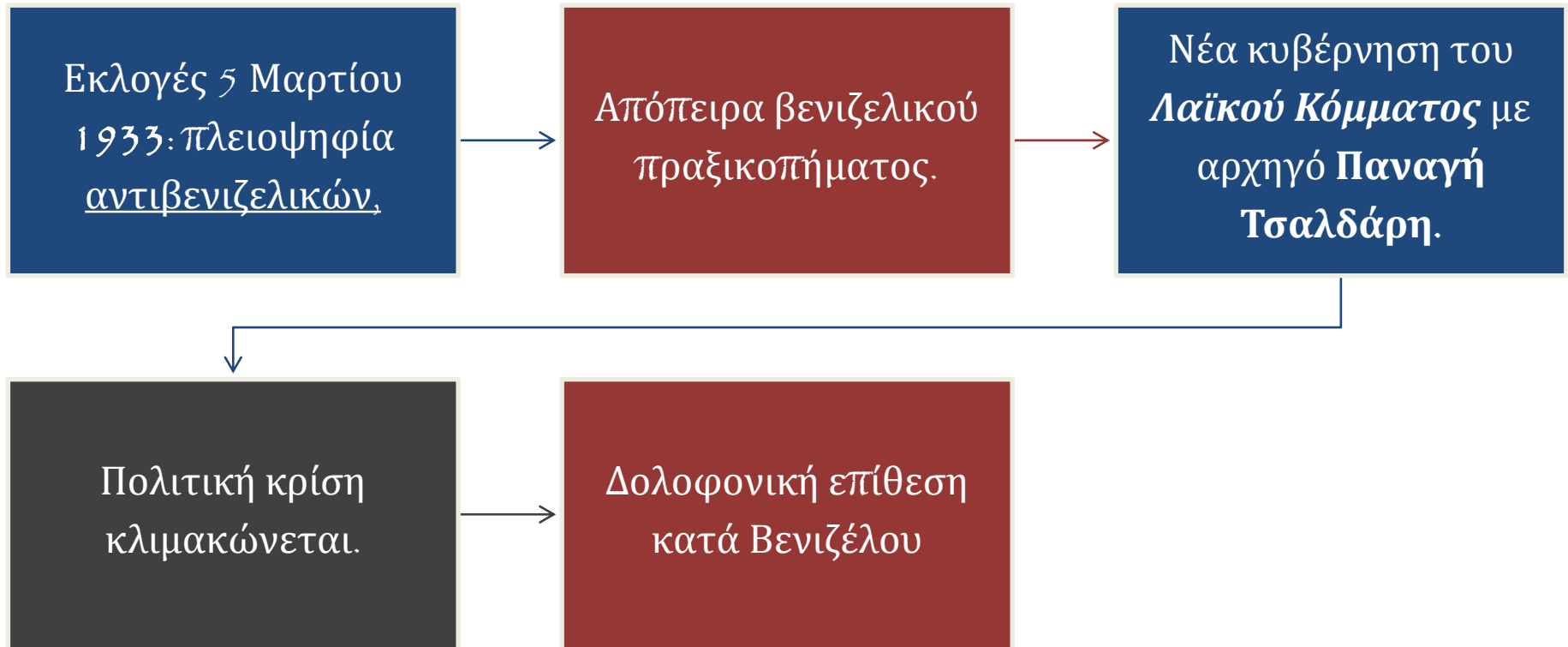

Ο νόμος αργότερα ξεσήκωσε θύελλα αντιδράσεων, τόσο στο εσωτερικό, όσο και στο εξωτερικό. Την αντίθεσή του εξέφρασε ο νομικός κόσμος της χώρας με αρθρογραφία στα περιοδικά «Θέμις» και «Δικαιοσύνη».

Φωνή διαμαρτυρίας ύψωσαν διανοούμενοι, όπως ο Γρηγόριος Ξενόπουλος, η Γαλάτεια Καζαντζάκη, ο Γεώργιος Νιρβάνας, ο Κωνσταντίνος Άμαντος, ο Δημήτρης Γληνός, ο Αλβέρτος **Αϊνστάιν** και ο Ανρί Μπαρμπίς.

ΤΟ ΛΑΪΚΟ ΚΟΜΜΑ ΣΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ (1933)

❑ Η διεθνής οικονομική κρίση του 1929 επηρέασε και την Ελλάδα, την οποία ο **Βενιζέλος** κήρυξε σε πτώχευση το 1932.

Η δεύτερη απόπειρα δολοφονίας κατά του Ελευθέριου Βενιζέλου, 6^η Ιουνίου 1936

ΠΗΓΗ: [http://www.sansimera.gr/articles/149#ixzz3\(1a2u7Sl5](http://www.sansimera.gr/articles/149#ixzz3(1a2u7Sl5)

ΚΙΝΗΜΑ 1935 & ΠΑΛΙΝΟΡΘΟΞΗ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ

Περίοδος πολιτικής έντασης:

Νέο κίνημα βενιζελικών
την 1^η Μάρτιου
1935.

Κονδύλης ανατρέπει
κυβέρνηση
Τσαλδάρη,

Καταστολή από Γ.
Κονδύλη (υπουργός
στρατιωτικών).

Ακολούθησαν διώξεις και
εκτελέσεις βενιζελικών.

επιβάλλει δικτατορία και
επαναφέρει τη μοναρχία
(Νοέμ. 1935).

1^η φωτογραφία: Αθήνα, 18 Μαρτίου 1935. Στιγμιότυπο από την πρώτη δίκη των κινηματιών-αξιωματικών στο Στρατοδικείο Αθηνών.

2^η φωτογραφία: 2 Απριλίου του 1935. Καθαίρεση των καταδικασθέντων αξιωματικών-κινηματιών, που συμμετείχαν στο κίνημα της 1ης Μαρτίου 1935.

- ❑ Ο πρωθυπουργός Γ. Κονδύλης υποδέχεται το
Γεώργιο Β' (Νοέμβριος 1935)

Επιστροφή Γεωργίου Β΄

□ Κηδεία Παναγή Τσαλδάρη

□ Θάνατος Γεωργίου Κονδύλη

ΟΛΑΙ ΑΙ ΝΥΚΤΕΡΙΝΑΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΑΠΕΘΑΝΕ ΧΘΕΣ Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΚΟΝΔΥΛΗΣ
ΠΡΟΣΒΛΗΘΕΙΣ ΕΞ ΕΜΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ
Η ΚΗΔΕΙΑ ΤΟΥ ΑΥΡΙΟΝ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ
ΑΙ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΑΙ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΤΟΥ

Τὴν 12.20' μεταμεσημβρινὴν
τῆς χθές, ἀπέθανεν αἰφνιδίως
ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Ἑθνικοριζοσπα-
στικοῦ κόμματος Γεώργιος Κον-
δύλης. Ὡς διεπιστώθη ὑπὸ τῶν
ιατρῶν τὸ τέλος τοῦ ἐπῆλθεν ἐξ
ἐμβολῆς τῆς καρδίας, σπασμῶς

Ἀμέσως ἐκλήθη ὁ καθηγητὴς
τοῦ πανεπιστημίου κ. Μπένσης,
ὅστις περιώρισθη νὰ διαπιστώσῃ
τὸν θάνατον. Ὁ στρατηγὸς Κον-
δύλης ἀπέθανε χωρὶς νὰ προφέ-
ρῃ οὐδεμίαν λέξιν.

Ὁ κ. Στῆν. Μεσολοῦσης ἐπὶ

Δ
Ε

Κα
νη
πα
γα
φρ
έν
τα

□ Θάνατος Ελευθερίου Βενιζέλου: Μάρτης 1936

▲ Κρητικοί βρακοφόροι συνοδεύουν τη σορό του Βενιζέλου
στο Ακρωτήρι Χανίων

◀ Ο δικτάτορας Ιωάννης Μεταξάς

1922

άνοδος του Μπενίτο
Μουσολίνι στην εξουσία

1929

παγκόσμια οικονομική
κρίση

1933

άνοδος του Αδόλφου
Χίτλερ στην εξουσία

1936

επιβολή Δικτατορίας
στην Ελλάδα,
από τον Ι. Μεταξά

- ❑ Παρατηρώ το χάρτη κι αναφέρω τα κράτη με ναζιστικό, φασιστικό ή δικτατορικό καθεστώς.

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΑΛΙΝΟΡΘΟΞΗ

1935: Γεώργιος Β' επιστρέφει στην Ελλάδα (από το 1923).

Εκλογές 1936

ισοδυναμία βενιζελικών και βασιλικών ώστε το ΚΚΕ (με 15 βουλευτές) να παίξει ρυθμιστικό ρόλο.

Παραμέρισε τον Κονδύλη.

Βασιλιάς διόρισε πρωθυπουργό τον Ιωάννη **Μεταξά**,

Χορήγησε αμνηστία σε κινηματίες 1935.

γνωστό για τις αντιδημοκρατικές του ιδέες.

- ❑ Διορισμός Μεταξά ως πρωθυπουργού και οικονομική κρίση προκάλεσαν έντονες αντιδράσεις.
- ❑ Αποκορύφωμα οι **αιματηρές διαδηλώσεις** της **Θεσσαλονίκης** τον **Μάιο του 1936**.
- ❑ Ο **Γιάννης Ρίτσος**, έχοντας ασπαστεί τις σοσιαλιστικές ιδέες από το 1929, συνεργαζόταν από το 1933 με το αριστερό περιοδικό *Πρωτοπόροι* και από το 1934 με την εφημερίδα του **Κ.Κ.Ε.** – ήταν ήδη μέλος του – το *Ριζοσπάστη* που εξέδωσε το τρίτο του βιβλίο, τον **Επιτάφιο** (1936), εμπνευσμένο από την καταστολή των εργατικών διαδηλώσεων στη Θεσσαλονίκη το Μάιο του 1936, μία από τις δημοφιλέστερες δημιουργίες του με τη μελοποιημένη μορφή του αργότερα από τον συνθέτη Μίκη Θεοδωράκη. Ο *Επιτάφιος* είναι θρήνος μιας μάνας, που ο γιος της σκοτώθηκε σε μια διαδήλωση εργατών στη Θεσσαλονίκη. Το καθεστώς της δικτατορίας της 4ης Αυγούστου έριξε στην πυρά αντίτυπα του *Επιτάφιου*, στους Στύλους του Ολυμπίου Διός.

Θεσσαλονίκη. Μάης του 1936. Μια μάννα, καταμεσής του δρόμου, μοιρολογάει το σκοτωμένο παιδί της. Γύρω της και πάνω της, βουίζουν και σπάζουν τα κύματα των διαδηλωτών - των απεργών καπνεργατών. Εκείνη συνεχίζει το θρήνο της:

Γιε μου, σπλάχνο των σπλάχνων μου, καρδούλα της καρδιάς μου

*πουλάκι της φτωχιάς αυλής, ανθέ της ερημιάς μου
Πώς κλείσαν τα ματάκια σου και δε θωρείς που κλαίω
Και δε σαλεύεις, δε γρικόας τα που πικρά σου λέω;
Γιόκα μου εσύ που γιάτρευες κάθε παράπονό μου,
Που μάντευες τι πέρναγε κάτου απ' το τσίνορό μου,
Τώρα δε με παρηγοράς και δε μου βγάζεις άχνα
Και δε μαντεύεις τις πληγές που τρώνε μου τα σπλάχνα;
Πουλί μου, εσύ που μούφερνες νεράκι στην παλάμη
Πώς δε θωρείς που δέρνουμε και τρέμω σα καλάμη;
Στη στράτα εδώ καταμεσίς τα' άσπρα μαλλιά μου λύνω
Και σου σκεπάζω της μορφής το μαραμένο κρίνο.
Φιλώ το παγωμένο σου χειλάκι που σωπαίνει
Κι είναι σα να μου θύμωσε και σφαλιγμένο μένει.
Δε μου μιλείς κι η δόλια εγώ τον κόρφο, δες, ανοίγω*

▲ Από τις διαδηλώσεις στη Θεσσαλονίκη το Μάιο του 1936.

□ Διαδήλωση απεργών στη Θεσσαλονίκη, Μάιος 1936

ΕΡΓΑΣΙΑ

Α. Ο Παντελής Παστιανίδης, 46 χρονών, είναι καπνεργάτης και ζει στην Καβάλα στη δεκαετία του 1930. Είναι παντρεμένος με την Ανατολή (που δουλεύει και αυτή ως καπνεργάτρια) και έχουν τρία παιδιά, το Σωκράτη, 23 ετών, την Ιουλία, 21 ετών, και το Γεώργιο, 15 ετών. Χωριστείτε σε ομάδες των 6–7 ατόμων. Με βάση τις πληροφορίες που παίρνετε από τις εικόνες και τα κείμενα παραπάνω συζητήστε μεταξύ σας για τα προβλήματα που μπορεί να αντιμετωπίζει η οικογένεια του Παντελή και της Ανατολής. Φτιάξτε έναν κατάλογο με τα πιθανά προβλήματα. Δίπλα σε κάθε πρόβλημα γράψτε δύο τουλάχιστον προτάσεις που να εξηγούν γιατί αυτό είναι πρόβλημα.

Β. Στη συνέχεια εξηγήστε πώς ένα πρόβλημα μπορεί να συνδέεται με ένα άλλο ή με κάποια άλλα.

Γ. Πώς νομίζετε ότι η οικογένεια του Παντελή και της Ανατολής θα μπορούσαν να αντιδράσουν και να αναζητήσουν λύσεις στα προβλήματά τους;

Δ. Γράψτε ένα κείμενο (400–420 λέξεις) για τα προβλήματα που αντιμετώπιζαν οι εργάτες και οι εργάτριες στην Ελλάδα το Μεσοπόλεμο, τις διεκδικήσεις τους, τις αντιδράσεις τους κτλ. Το κείμενό σας να έχει δύο μέρη: στο πρώτο περιγράψτε μια μέρα από τη ζωή της οικογένειας του Παντελή και της Ανατολής αναδεικνύοντας τα προβλήματά τους. Στη συνέχεια με βάση όσα είπατε προηγουμένως προχωρήστε σε μια πιο γενική παρουσίαση των προβλημάτων που αντιμετώπιζαν οι εργάτες στην Ελλάδα του

Μεσοπόλεμου.

Πηγή: www.museduc.gr

Η ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ

ΤΗΣ 4^{ΗΣ} ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1936

Με πρόσχημα τα
γεγονότα της
Θεσ/κης και
επικαλούμενοι
«**κομμουνιστικό
κίνδυνο**», ο
Γεώργιος Β΄

και ο Μεταξάς
κήρυξαν
**δικτατορία στις
4 Αυγ. 1936,**
παραμονή 24ωρης
απεργίας.

□ Επίσκεψη Μεταξά σε δημοτικό σχολείο

► Προπαγανδιστική φωτογραφία με το δικτάτορα Ιωάννη Μεταξά να χαιρετάει το χάρτη της Ελλάδας.
1939.

Οι αντικοινοβουλευτικές απόψεις του Ιωάννη Μεταξά

[...] Συνεπώς δι' ημάς τους Έλληνες, το πρόβλημα δεν είναι πώς θα μείνωμεν εις τον κοινοβουλευτισμόν, αλλά διά ποίας θύρας θα εξέλθωμεν εξ αυτού. Διά της θύρας του κομμουνισμού ή διά της θύρας του εθνικού κράτους [...]. Συνέντευξη στην εφημερίδα Καθημερινή, 6 Ιανουαρίου 1934. Πηγή: Σπ. Λιναρδάτος, Η 4η Αυγούστου (1967), σ. 11.

Ο Β' Παγκόσμιος
Πόλεμος ανέκοψε τα
σχέδιά του.

Όνειρο του Μεταξά
ήταν ένα καθεστώς
κατά τα πρότυπα της
φασιστικής Ιταλίας &
της ναζιστικής
Γερμανίας.

Για να αναπληρώσει
το κενό οργάνωσε
την **ΕΟΝ** (**Εθνική
Οργάνωση Νέων**)

Όμως στην Ελλάδα
δεν υπήρχε
φασιστικό κόμμα.

3. Παρέλαση της μεταξικής Εθνικής Οργάνωσης Νεολαίας (ΕΟΝ).

ΜΕΤΑΞΕΑΣ

- προσπάθησε να προσεταιρισθεί τους αγρότες και τους εργάτες,
- με προπαγάνδα και λήψη κοινωνικών μέτρων: ρύθμιση αγροτικών χρεών, ΙΚΑ

ΑΠΟΔΟΧΗ

- Ωστόσο, το καθεστώς της 4^{ης} Αυγ.
- ποτέ δεν απέκτησε ισχυρή κοινωνική στήριξη.

ΔΙΑΦΟΡΑ

- Σ' αυτό διέφερε από τον φασισμό και τον ναζισμό.

▲ Αφίσα της ΕΟΝ από τις γιορτές για τα 120 χρόνια από την επανάσταση του 1821.

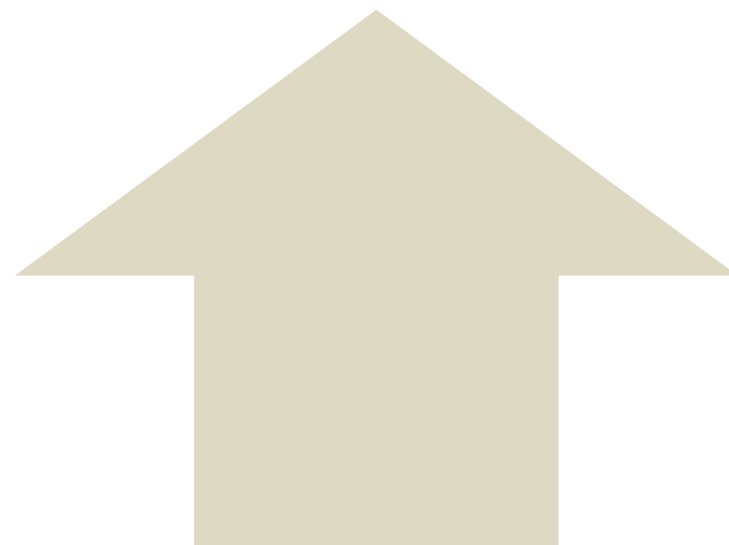
▲ Προπαγανδιστικές εκδηλώσεις της δικτατορίας της 4ης Αυγούστου.

Ο Μεταξάς περιορίστηκε στην οργάνωση ενός αυταρχικού κράτους, που καταδίωκε τους αντιπάλους του, ιδίως τους κομμουνιστές.

Σε σχέση με τη διεθνή θέση της Ελλάδας, ο Μεταξάς επηρεασμένος από τον βασιλιά ήταν προσανατολισμένος εξ αρχής προς τη Μ. Βρετανία, θεωρώντας την αδιαμφισβήτητο νικητή σε ενδεχόμενο πόλεμο.

□ Δικτατορία 4^{ης} Αυγούστου

Γιατί χαίρεται ο κόσμος και χαμογελάει,
πατέρα,
'γιατί λάμπει ο ήλιος έτσι γιατί φέγγει έτσι η
μέρα;

Γιατί σαν αυτή, παιδί μου, την ημέρα τη χρυσή^{''''}
'που τη χαίρεσαι και συ '
'στέρεψε το μαύρο δάκρυ '
'κλείσανε πολλές πληγές, '
'αψηλώσανε τα στάχυα '
'κι ένα γύρω όλα τα βράχια '
'εγινήκαν ανθοβούνια και χρυσοπηγές.

Μιαν ημέρα σαν ετούτη^{''''}
'την ολόφωτη κι ωραία '
'ξεδιπλώθηκε και πάλι η γαλάζια μας Σημαία '
'που 'χει τ' ουρανού το χρώμα '
'και σκεπάζει τ' άγιο χώμα '
'που ελεύθερος πατάς.

Κι έτσι με χαρά κι ελπίδα^{''''}
'για μιαν ένδοξη Πατρίδα '
'η Σημαία κυματίζει μ' ένα Ταν ή επί Τας!'

Μια και μιλάμε για φασιστική προπαγάνδα, δεν θα μπορούσε να λείπει από αυτήν ο Γκαίμπελς. Εδώ τον βλέπουμε σε μια βουκολική φωτογραφία, όπου αυτός και η γυναίκα του βρίσκονται δίπλα σε ένα μικρό τσολιαδάκι και έναν έλληνα βοσκό που παίζει φλογέρα...

ΓΙΑ ΜΙΑ ΑΛΛΗ ΜΑΤΙΑ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ...

...διαβάστε

• Γιώργος Θεοτοκάς, **Αργώ** (1933).

Η Ελλάδα του Μεσοπολέμου μέσα από τις αναζητήσεις μιας ομάδας νέων.

• Γιάννης Ρίτσος, **Επιτάφιος** (1936).

Ποίημα εμπνευσμένο από τα γεγονότα του Μαΐου του 1936 στη Θεσσαλονίκη.

...ακούστε μουσική

• Γιάννης Ρίτσος (ποίηση), Μίκης Θεοδωράκης (μουσική), **Επιτάφιος-Επιφάνεια** (1964).

Μελοποίηση του ομώνυμου ποιήματος. Ακούστε, επίσης, τη μελοποίηση του *Επιτάφιου* από τον Σταύρο Ξαρχάκο.

□ Δείτε την ταινία: Θόδωρος
Αγγελόπουλος *Μέρες του '36*
(1972)

